

Tisková zpráva

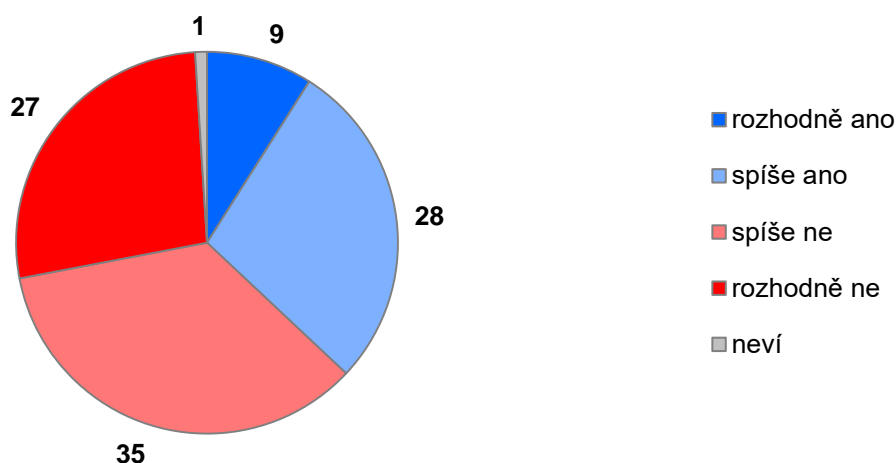
Česká veřejnost o amerických prezidentských volbách a americké zahraniční politice - září 2016

- ⊙ Zájem o americké prezidentské volby projevuje jen o málo více než třetina (37 %) české veřejnosti, tři pětiny občanů (62 %) toto téma nezajímá.
- ⊙ Podle dvou pětín českých občanů (39 %) by se příští prezidentkou Spojených států měla stát Hillary Clintonová, podle 14 % Donald Trump.
- ⊙ Působení Baracka Obamy ve funkci amerického prezidenta hodnotí pozitivně téměř tři pětiny českých občanů (58 %), negativně pak přibližně čtvrtina (24 %).
- ⊙ Více než tři čtvrtiny českých občanů (78 %) si myslí, že Spojené státy americké ve své zahraniční politice upřednostňují své vlastní mocenské a ekonomické zájmy. Více než polovina (58 %) naopak nesouhlasí s tím, že Spojené státy americké mají právo postupovat proti nedemokratickým režimům i za použití vojenské síly.

Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 588

- ⊙ Ve svém pravidelném zářijovém šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR podrobněji věnovalo tématu amerických prezidentských voleb. Všechny respondenty jsme se nejprve zeptali, zda se o listopadové volby amerického prezidenta zajímají.

Graf 1: Zájem o americké prezidentské volby (%)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 19. 9. 2016, 999 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Letos v listopadu se ve Spojených státech amerických uskuteční prezidentské volby. Zajímáte se o tyto volby amerického prezidenta? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

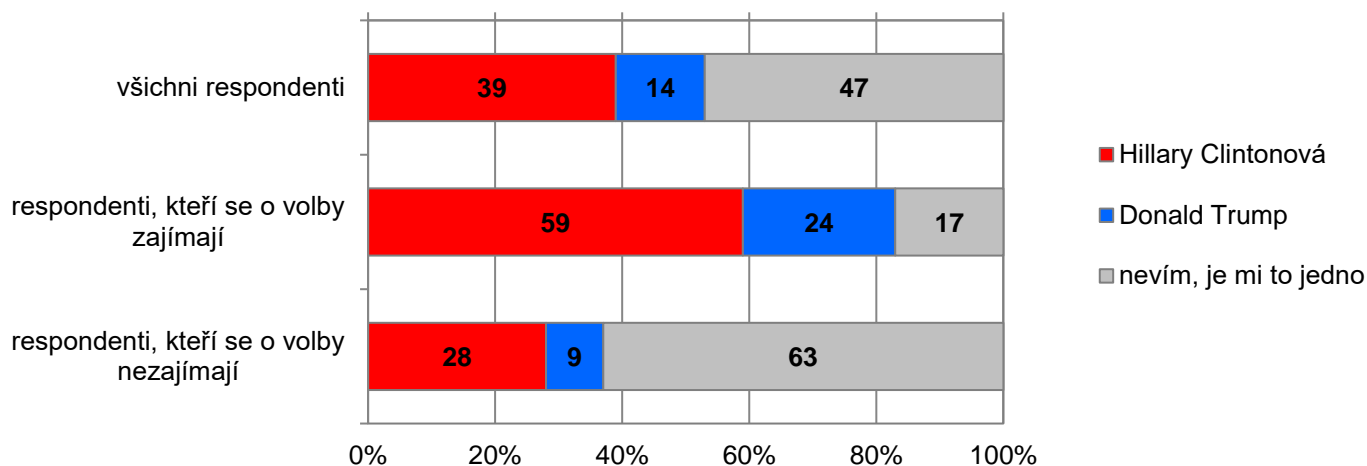
Z výsledku šetření vyplývá (viz graf 1), že o listopadové americké prezidentské volby se zajímají necelé dvě pětiny českých občanů (37 %), z toho jen desetina veřejnosti (9 %) zvolila odpověď „rozhodně ano“ a více než čtvrtina (28 %) „spíše ano“. Více než tři pětiny českých občanů (62 %) se o volby prezidenta Spojených států amerických nezajímají, v tom o málo více než třetina dotázaných (35 %) uvedla odpověď „spíše ne“ a více než čtvrtina (27 %) „rozhodně ne“. 1 % dotázaných nevědělo, jak na položenou otázku odpovědět, a zvolilo odpověď „nevím“.

Zájem o americké prezidentské volby projevovali více muži než ženy (43 %: 32 %). Více se o tyto volby zajímají lidé starší 60 let (46 %), nejmenší zájem je naopak v nejmladší věkové kategorii 15 až 29 let (24 %). Mezi těmi, které volby amerického prezidenta zajímají, najdeme častěji lidi s vysokoškolským vzděláním, dobrou životní úrovní, dotázané, kteří se na škále politické orientace řadí buď jednoznačně napravo, nebo naopak jednoznačně nalevo, a respondenty, kteří se obecně o politiku zajímají. Nezájem je naopak častější mezi lidmi se základním vzděláním, hlásícími se k politickému středu a těmi, kteří se o politiku nezajímají.

Všech respondentů jsme se ve výzkumu dále zeptali, kdo by se podle jejich názoru měl stát americkým prezidentem. Přibližně dvě pětiny českých občanů (39 %) si myslí, že prezidentkou Spojených států amerických by se měla stát Hillary Clintonová, 14 % dotázaných uvedlo, že by se americkým prezidentem měl stát Donald Trump. Téměř polovina respondentů (47 %) neví, kdo by měl být dalším americkým prezidentem, nebo je jim to jedno.

Názory na to, kdo by se měl stát příštím americkým prezidentem, se mezi jednotlivými skupinami respondentů významně lišily. Graf 2 zachycuje rozdíly mezi těmi, kdo se o americké volby zajímají a těmi, kdo o ně naopak zájem nemají.

Graf 2: Kdo by se měl stát americkým prezidentem? (%)²

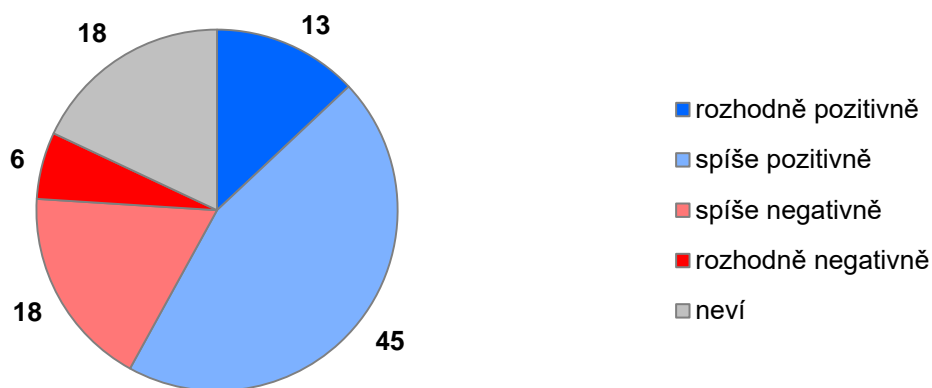
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 19. 9. 2016, 999 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Hillary Clintonová se těší větší podpoře mezi ženami, lidmi ve věku 45 až 59 let, lidmi se vzděláním středním s maturitou nebo vysokoškolským, respondenty s dobrou životní úrovní a dotázanými, kteří se na škále politické orientace řadí na pravou stranu. Z hlediska politických preferencí se k Hillary Clintonové častěji přiklonili voliči KDU-ČSL, TOP 09 a Strany zelených. Náзор, že by se budoucím americkým prezidentem měl stát Donald Trump, najdeme častěji mezi muži, dotázanými, kteří se jednoznačně řadí na levou stranu politického spektra, a z hlediska politických preferencí voliči KSČM nebo SPD.

² Znění otázky: „Který kandidát by se podle Vašeho názoru měl stát dalším prezidentem Spojených států amerických? Hillary Clintonová, Donald Trump, je Vám to jedno nebo nevíte.“

Všech respondentů jsme se výzkumu dále zeptali, jak hodnotí působení Baracka Obamy ve funkci amerického prezidenta. Pozitivní hodnocení vyslovily téměř tři pětiny dotázaných (58 %), v tom 13 % jej hodnotí „rozhodně pozitivně“ a 45 % „spíše pozitivně“. Negativní hodnocení vyslovila téměř čtvrtina oslovených (24 %), když 18 % jej označilo jako „spíše negativně“ a 6 % jako „rozhodně negativně“. Necelá pětina občanů (18 %) neuměla působení Baracka Obamy ve funkci amerického prezidenta posoudit a zvolila proto odpověď „nevím“.

Graf 3: Hodnocení působení Baracka Obamy ve funkci amerického prezidenta (%)³

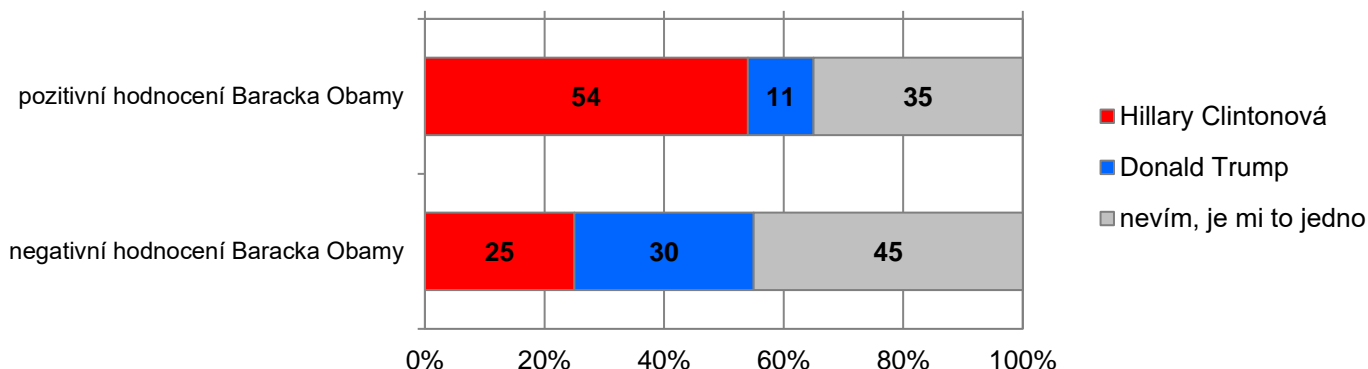

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 19. 9. 2016, 999 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Pozitivní hodnocení působení Baracka Obamy ve funkci amerického prezidenta najdeme častěji mezi ženami (62 % ženy, 53 % muži), lidmi hodnotícími svoji životní úroveň jako dobrou, těmi, kdo se na škále politické orientace řadí k pravici, a voliči ODS. Negativní hodnocení bylo častější u mužů, lidí hodnotících svoji životní úroveň jako ani dobrou, ani špatnou, nebo špatnou, respondentů hlásících se na škále politické orientace k levici a voličů KSČM a SPD.

Graf 4 zachycuje, jak se liší podpora jednotlivých kandidátů na funkci příštího amerického prezidenta podle hodnocení současného prezidenta Baracka Obamy. Ti, kdo působení Baracka Obamy ve funkci amerického prezidenta hodnotí pozitivně, výrazně častěji chtěli za budoucí americkou prezidentku Hillary Clintonovou (54 %), než Donalda Trampa (11 %). Ti, kdo jsou k současnému americkému prezidentovi kritičtí, by naopak o něco častěji podpořili Donalda Trampa (30 %), než Hillary Clintonovou (25 %). Častěji se u nich také objevovala odpověď „nevím, je mi to jedno“.

Graf 4: Podpora kandidátů na amerického prezidenta podle hodnocení Baracka Obamy (%)

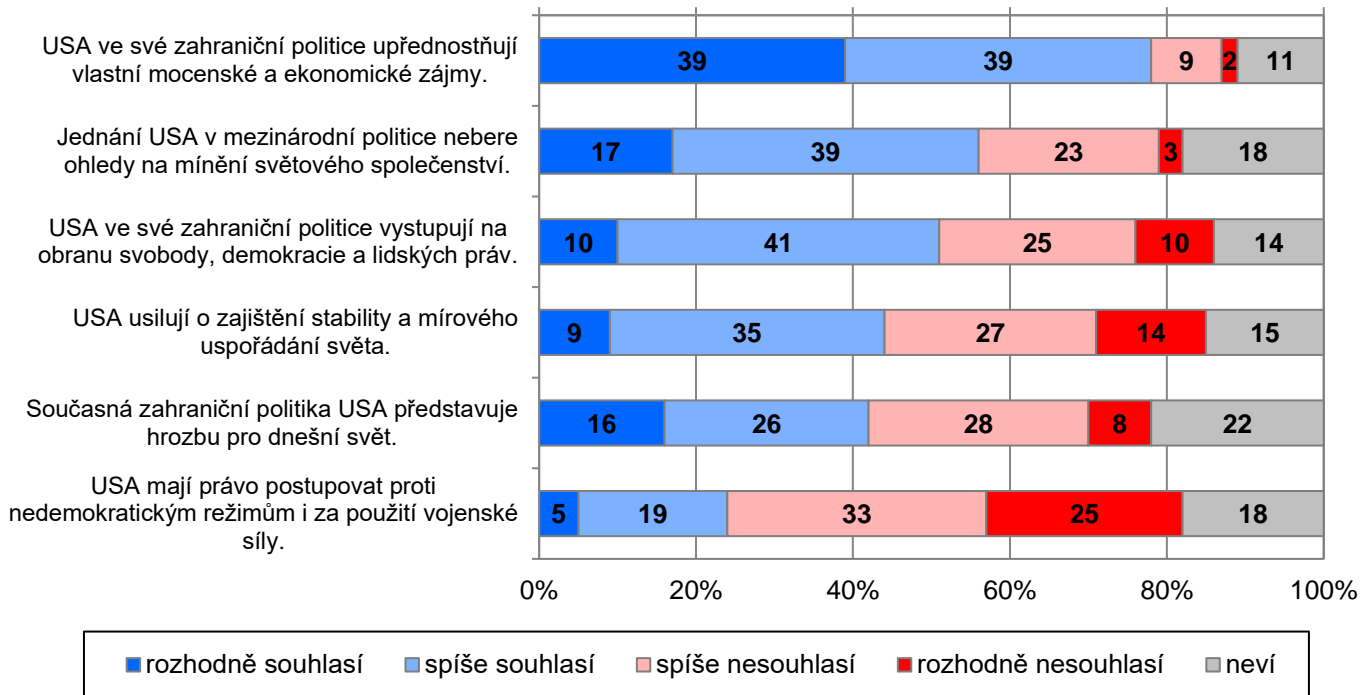

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 19. 9. 2016, 999 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

³ Znění otázky: „Současným americkým prezidentem je Barack Obama. Jak byste hodnotil jeho působení v této funkci? Rozhodně pozitivně, spíše pozitivně, spíše negativně, rozhodně negativně.“

Ve výzkumu jsme se dále zajímali o názory české veřejnosti na americkou zahraniční politiku. Všem respondentům jsme předložili 6 výroků, s nimiž vyjadřovali míru svého souhlasu či nesouhlasu (viz graf 5).

Graf 5: Souhlas/nesouhlas s výroky o zahraniční politice a roli USA ve světě (%)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 19. 9. 2016, 999 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Více než tři čtvrtiny (78 %) českých občanů souhlasí s tím, že Spojené státy americké ve své zahraniční politice upřednostňují vlastní mocenské a ekonomické zájmy. Podle více než poloviny respondentů jednání USA v mezinárodní politice nebere ohledy na mínění světového společenství (56 %) a USA ve své zahraniční politice vystupují na obranu svobody, demokracie a lidských práv (51 %). Mírnou převahu souhlasu nad nesouhlasem (souhlas 42 %, nesouhlas 36 %) najdeme u výroku, že současná zahraniční politika Spojených států amerických představuje hrozbu pro dnešní svět. Vyrovnaný podíl souhlasu a nesouhlasu se pojí s výrokem, že Spojené státy usilují o zajištění stability a mírového uspořádání ve světě. Nesouhlas pak převážil v případě výroku, že USA mají právo postupovat proti nedemokratickým režimům i za použití vojenské síly (souhlas 24 %, nesouhlas 58 %).

Respondenti, kteří pozitivně hodnotí působení Baracka Obamy ve funkci amerického prezidenta, výrazně častěji souhlasili s tím, že Spojené státy americké usilují o zajištění stability a mírového uspořádání ve světě, vystupují na obranu svobody, demokracie a lidských práv a mají právo postupovat proti nedemokratickým režimům i za použití vojenské síly. Negativní hodnocení Baracka Obamy ve funkci amerického prezidenta se pak častěji pojilo se souhlasem v případě výroků, že Spojené státy ve své zahraniční politice upřednostňují své vlastní zájmy, neberou ohledy na mínění světového společenství a že současná americká zahraniční politika představuje hrozbu pro dnešní svět.

Otázka na postoje veřejnosti k americké zahraniční politice byla ve výzkumech CVVM položena již několikrát, časově srovnání nabízí tabulka 1. V porovnání se situací v listopadu 2012 výrazně vzrostl podíl respondentů (o 20 procentních bodů), kteří souhlasí s tím, že současná americká zahraniční politika je hrozbou pro dnešní svět. Aktuální výsledek je ovšem srovnatelný se situací v letech 2004, 2005 a 2006 a podíl souhlasících je nižší než v roce 2003.

⁴ Znění otázky: „Přečtu Vám několik výroků o zahraniční politice USA a Vy mi prosím ke každému z nich řekněte, zda s ním souhlasíte, nebo nesouhlasíte.“

Nárůst podílu souhlasících v porovnání s předchozím šetřením z listopadu 2012 jsme zaznamenali také v případě výroku, že jednání USA mezinárodní politice nebere ohledy na mínění světového společenství (nárůst o 12 procentních bodů) a že USA ve své zahraniční politice upřednostňují své vlastní mocenské a ekonomické zájmy (nárůst o 7 procentních bodů). V případě výroků o upřednostňování vlastních mocenských zájmů USA je aktuální rozložení názorů srovnatelné se situací v letech 2003, 2004, 2005 i 2006. V případě tvrzení, že USA nebere ohledy na mínění světového společenství, je aktuální podíl souhlasících nižší, než v letech 2003 až 2006.

Pokles podílu souhlasících, jsme v porovnání s rokem 2012 zaznamenali v případě výroku, že USA ve své zahraniční politice vystupují na obranu svobody, demokracie a lidských práv (o 15 procentních bodů). I zde je ale aktuální rozložení názorů srovnatelné s obdobím let 2003 až 2006. Ještě výraznější pokles podílu souhlasících (o 25 procentních bodů) se pojí s tvrzením, že Spojené státy americké usilují o zajištění stability a mírového uspořádání světa. I zde je však platí, že se jedná o návrat k situaci z let 2003 až 2006.

Tabulka 1: Souhlas/nesouhlas s výroky o zahraniční politice a roli USA ve světě – časové srovnání

	III/03	V/04	II/05	IX/06	X/09	XI/12	IX/16
USA ve své zahraniční politice upřednostňují vlastní mocenské a ekonomické zájmy.	82/13	76/15	76/14	78/14	72/20	71/17	78/11
Jednání USA v mezinárodní politice nebere ohledy na mínění světového společenství.	73/21	64/26	64/24	64/24	51/38	44/40	56/26
USA ve své zahraniční politice vystupují na obranu svobody, demokracie a lidských práv.	48/42	51/38	48/40	51/38	57/34	66/22	51/35
USA usilují o zajištění stability a mírového uspořádání světa.	44/49	47/44	47/44	47/43	56/35	69/21	44/41
Současná zahraniční politika USA představuje hrozbu pro dnešní svět.	57/31	42/41	43/40	44/39	30/55	22/61	42/36
USA mají právo postupovat proti nedemokratickým režimům i za použití vojenské síly.	20/71	22/64	18/70	22/66	22/66	25/59	24/58

Pozn.: Údaje v tabulce reprezentují součty podílů příslušných variant odpovědí „spíše“ a „rozhodně“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-09</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. 9. - 19. 9. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>999</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>209</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.208; PM.209; PM.210; PM.57</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pm161025</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>25. října 2016</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy“.